

Problem nasilja u Bibliji

**Ljudska okrutnost
i Božji sud**

FER

Biblijska teologija 2

FER, utorkom 17:15, bibteo@fer.hr

doc. dr. sc. Niko Bilić SJ

Tanja Lakić, mag. theol.

<https://amdg.eu/fer-bt2> amdg.eu

Nasilje kao simbol

- ❑ “Ne ubij!” (Izl 20,13; Pnz 5,17); “Bog je ljubav” (1 Iv 4,8.16)
- ❑ *Marulić:*
- Juditin “mač” protiv
- “**Nabukodonozorova**” projekta:
  - ❑ Aram, Asirija, Babilon, Perzija, Grčka
- = Božji sud protiv Lucifera
  - ❑ *Isus i mač* (**Mt 10,34 ⇔ 26,52**):
- donio mač (10,34) ⇔ “Od mača pogibaš” (26,52)
  - ❑ *Betulija:*
- *Betula* = djevica, *Bet-El* = Dom Božji

“Božje nasilje”

- Bog Abrahamu za sina (Post **22,2**)
(ne “klati” 22,10, nego):
עלה *‘alâ / ‘olâ*

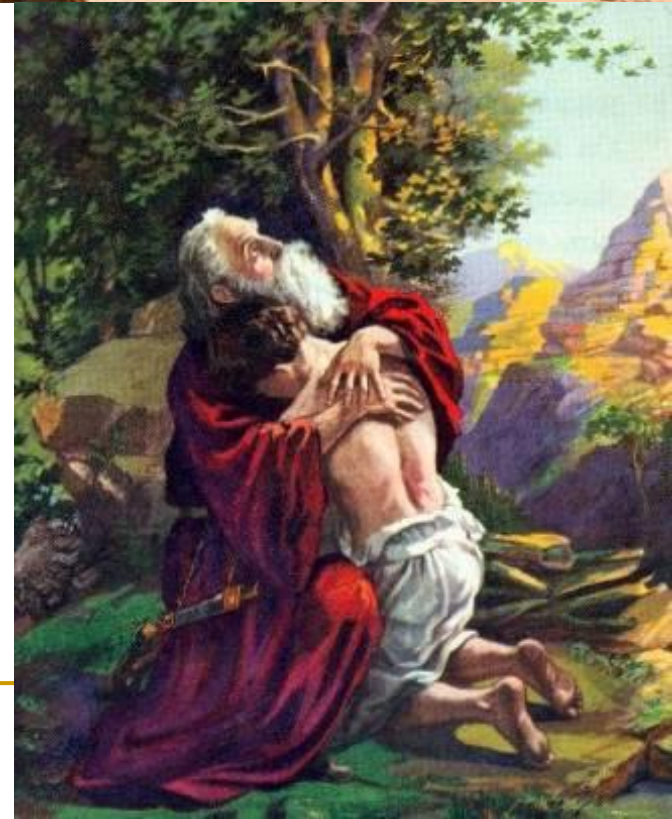
- Posvećenje, uzdizanje

- Progonitelj u Izl **14**:

- “Egipat” (ne “Egipćani”)

- “Prvorodenci Egipta” u Ps 136,10:

- = prvi izdanci porobljivača

Novozavjetno razjašnjenje

- Korjenito uklanjanje u Iv 15,1s:
- ⇔ iskopaj, odsijeci
(Mt 5,29s; 18,8s)
- Otac je vinogradar (15,1)
- Siječe neplodnu lozu,
čisti plodnu (15,2)

Jošua ratnik u Izl 17,8-16

- ❑ *Koje dobi u **Izl 33,11**? (usp. 1 Sam 3; Jr 1,6s)*
- Momak, “mališ” נער *ná‘ar*
- 16 poglavlja nakon Izl 17
  - ❑ *Koliko traje boj (Izl 17,12)?*
- Dugo – cijeli dan
  - ❑ *Mojsijeva uloga (**v10-12**)?*
- Molitveno pokroviteljstvo
- Protivnik: עמלק Amalek (jd.! 8-11.13s.16) 7x
  - ❑ *Čiji boj (16b usp. 14b)?*
- Rat Gospodnji protiv Amaleka (**v16**)
- iskorjenjivanje (יהוה: “ja ću izbrisati” **14b**)

Specijalni rat u Bibliji

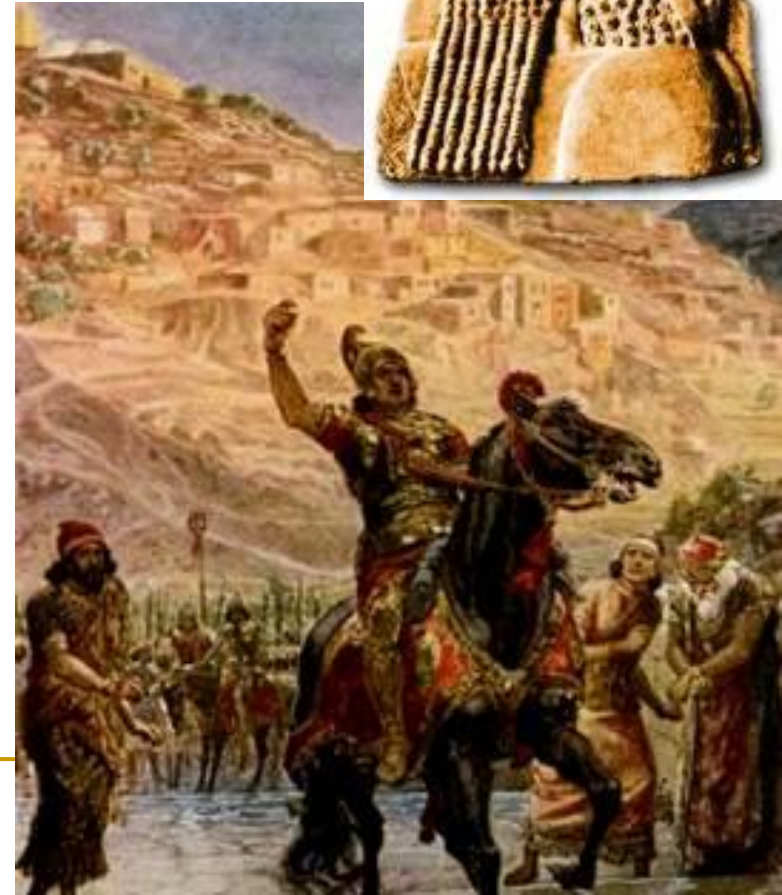
- **Intelektualno nasilje u 2 Kr 18,28–36**
  - **Asirska osvajanja: Hamat, Arpad, Hena i Iva (2 Kr 18,34; 19,13), Gozanci, Harani, Resefci i Edenci (2 Kr 19,12)**
  - *Teška opsada Jeruzalema (2 Kr **18,27**):*
- **Hrane se svojim izmetom**
  - *Religijska optužba u **18,22**:*
- **Kralj Ezekija uništio sveta mjesta**
  - *Napadač lažno prorokuje u 18,25:*
- יהוה mi je rekao: “Opustoši zemlju!” (**v25**)

Asirski kralj Sanherib

Nov napad

- *Diplomatski jezik zavojevača u 2 Kr 18,26.28:*
- **Judejski (28) umjesto aramejskoga (26)**
  - *Kult ličnosti u 18,29.31:*
- **Ovako govori kralj ⇔ ovako govori יהוה**
  - *usp. “poslušajte riječ velikoga kralja” (28)*
- **⇔ ne slušajte Ezekiju (2x 31s)**
  - *Himbeni poziv u 31:*
- **sklopite mir sa mnom (31)**
= **Sklopite blagoslov! ברכה *b^erakâ***
- **Osvojeni bogovi nemoćni (35) →**
- **יהוה nemoćan?**

William Hole, Asirac Rabšake traži predaju Jeruzalema, 1846.

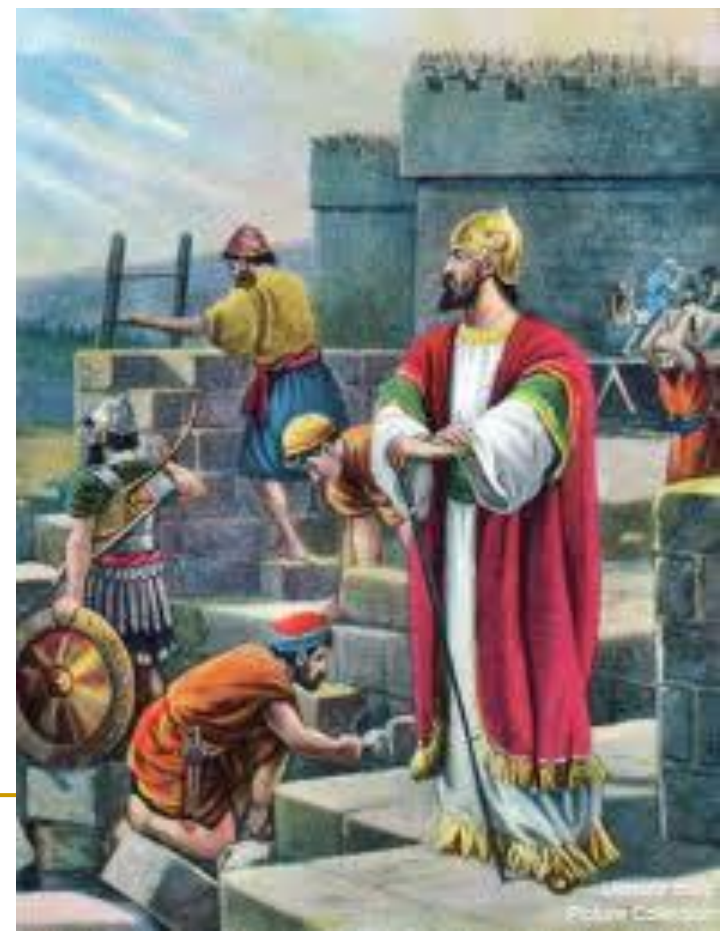
Kraljevski odgovor

- 2 Kr **18,36; 19,1** (na usmeni napad):
  - A) Šutnja (18,36)
  - B) Razdire haljine, u pokorničkom odijelu u hram (19,1)
    - *Na pisani napad odgovor: 2 Kr 19,14-19*
  - Pismo “pred יהוה” (14)
  - Sanherib (samo ime!) protiv Boga (16)
  - Zemaljski bogovi nemoćni (18)
    - *Teološka svrha u 19,19:*
  - Da kraljevstva upoznaju Boga (19)
  - Uspjeh: pošteda Jeruzalema (35s)

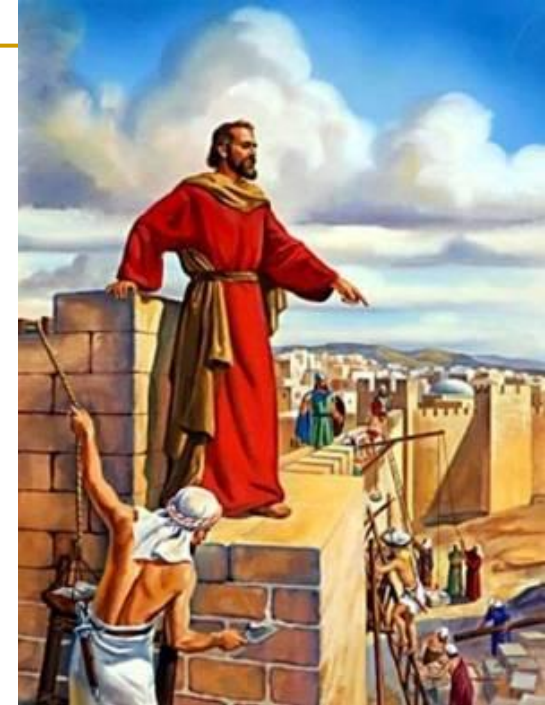
Napad na Nehemijinu obnovu

- *Osobno svjedočanstvo u Neh 4 (Vg 4,7...)*
- “velika ljutnja” (Neh 3,33; 4,1) prvo kao *izrugivanje*
  - *Protivnici obnove 4,1:*
- Sanbalat – *Sinuballit* – akadski: “bog mjeseca ima potomka”
- Tobija (Amonac 3,35 – domaći izdajnik)
- Arapi, Amonci, Ašdod (4,1)
  - = “Samarijanci”

Drugi stupanj napada

- *Nov napad* u Neh 4,2:
- **Rat, vojni napad**
  - *Metoda* u 4,5:
- **“infiltracija” (tajna operacija)**
- **nakana: usmrtiti** (גִּרְתָּ *usp. Post 4,8*)
  - *Prva reakcija* (4,3) – Nehemija uzor u Neh 1,4; 2,4; 3,36 →
- **Zajednica moli** (Neh 4,3)
  - *Voditelj ima uvid* (4,4):
- **Malodušje, istrošene snage, cilj nedostižan**

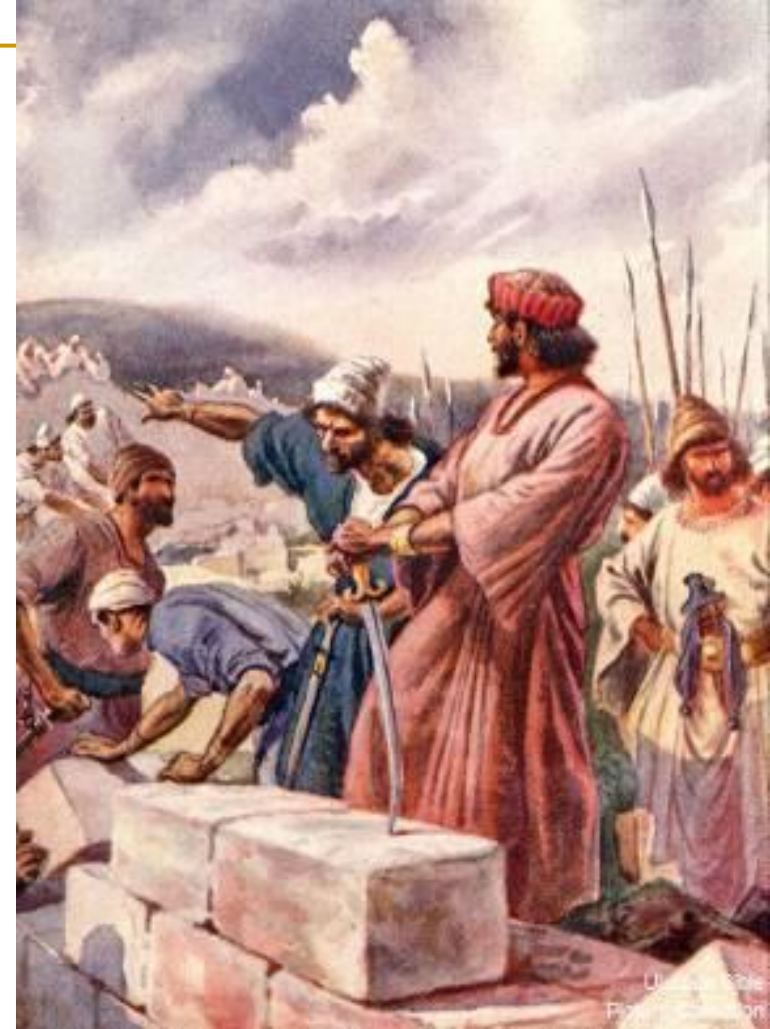
Uspješan odgovor

- *Motivacijski govor zajednici u Neh 4,8 (usp. 2,17)*
  - *emocija, intelekt, cilj:*
- *Osjećaj: “Ne bojte se!” (4,8)*
- *Mojsijeva metoda:*
  - pamet usmjeriti na Boga (Neh 4,8 usp. Izl 14,13)*
  - *Respektabilan Gospodin (usp. Neh 1,5), Bog će se boriti (4,14)*
- *Svrha: obitelj i dom (4,8)*

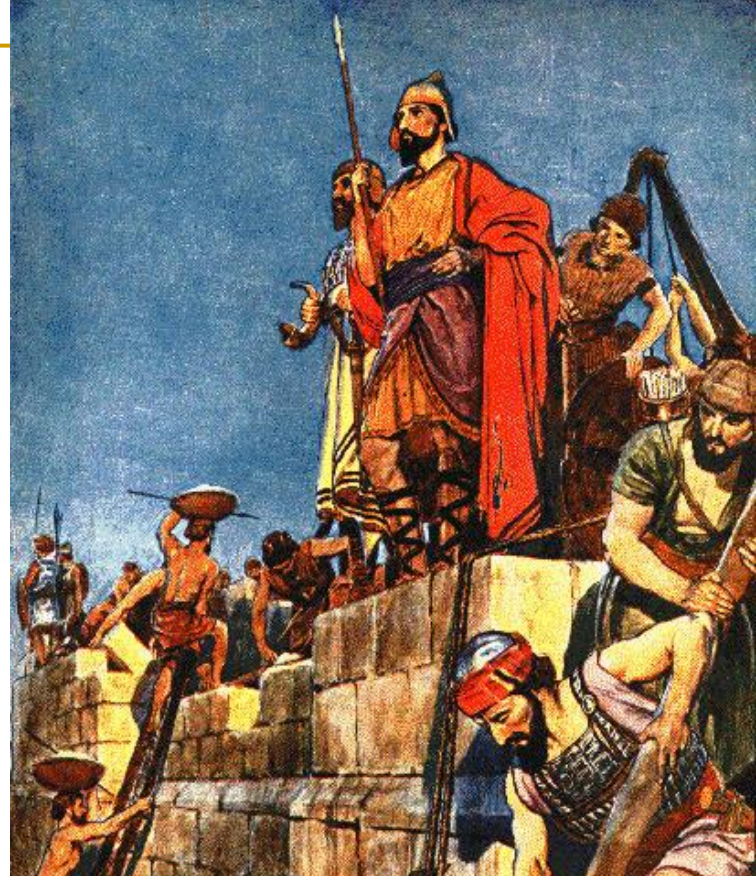
Plodovi

- *Uspjeh* u Neh 4,9 (⇔ 2): →
- **Razotkrivena “infiltracija”**
  - Protivnici htjeli zaustaviti posao (KS: “smesti” v2 usp. “osujetiti” v5)
- ⇔ **Bog zaustavio njihov plan (v9)**
  - = Božji boj (14)
  - = Molitva iz 4,3 se (ipak) isplatila

Vojni odgovor

- *Strategija i oprema* u Neh 4,3.7.10:
- **Danonoćna straža (3)**
- **Mač, koplje, luk, štit, oklop (7.10)**
  - *Graditelji-branitelji (11)*:
- **U jednoj ruci alat, u drugoj oružje**
  - *Voditeljeva uloga (4,15.17)*:
- **Radili smo (15)**
- **Ni ja, ni braća... nismo prestajali (17)**

Novi zavjet i nasilje

- Onaj koga su proboli
(Zah 12,10; Iv 19,37)
- LXX – on, HB: “ja”
  - *Kristov sažetak* u Lk **24,44**:
- **Treba se ispuniti sve**” iz Biblije –
postaje žrtvom ljudskoga nasilja
  - Očeva volja

Isus Krist – izložen

- Njega je Bog *izložio* (Rim 3,25)
  - *Izložen u Iv 8,6.8*:
- **Saginje se (6.8)**
  - *Jedini uspostavlja dijalog s optuženom (8,10s)*:
- **“Ženo” (10) – “Gospodine” (11)**
  - *Jaganjac Božji odnosi grijeh (Iv 1,29) usp. 8,59*:
- **Isusa žele kamenovati**

